

Ház festményekre „hangszerelve”

Látogatás Radócz Mónika festőművésznél

Budakeszi sétámat járva a Tavasz utca elején mindig feltűnt nekem egy ház. Alakjával, bontott téglás falaival azt a benyomást keltette, mintha a mondbeli özönvíz idejéből megmenekült Noé bárkája fogott volna partot. A kortalan Örök Bárka, amely a tenger hullámain ringatózva képes a pusztulásból páronként kimenteni az állatokat, növényeket, és megmenteni az életet egy emberibb világ számára. Mint később megtudtam, a házat Ekler Dezső, Ybl-díjas építész, a család barátja tervezte, és a májusban az Erkel Művelődési Házban kiállító Radócz Mónika festőművész lakja zeneművész férjével, két kislányával. Ez a csendes kis sziget magában hordozta az özönvíz utáni megtisztulást, Istent és ember egymásra találásának minden örömét. S miközben beléptünk az ajtón, és kedves vendéglátóm kezdett vezetni a házon, nem tudtam, hogy egyszerre a képeiben, vagy a ház építészeti megoldásaiban gyönyörködjek-e. A képek ugyanis kiválóan beleillettek a tervező szándéka szerinti és a tulajdonosok által berendezett milióbe. Mintha Ekler Dezső egyenesen Mónika képeire „hangszerelte” volna a házat, - olyan összhang uralkodott a festmények, és az épület külső-belső megjelenése között, amely a környezetet élővé, a látogatót pedig egy a kintitől sokkal emberibb, álomszerű világba varázsolta.

Az organikus stílusban tervezett hosszú épület megfelelt volna például egy balatonfelvidéki, hagyományos magyar építkezés szerinti, háromszögletű parasztháznak is, ahol a kertből közvetlenül a konyhába léphetünk: de a kályha itt a kandalló, a kürtőnek pedig, amelyen a kinti és a benti levegő helyet cserél, a szagelszívó felel meg. A háznak két bejárata van, az egyik a lépcsőházba, a másik közvetlenül az amerikai konyhába nyílik. Fent kapott helyet a gyerekszoba és a vendégszoba, valamint a lépcsővel szembeni nyitott terű internetkuckó is, sőt, ahol festőszerszámok között Mónika érzi igazán elemében magát, még egy tágas vendégszobának is jutott hely külön fürdőszobával és WC -vel. Az udvaron nyitott a kapuval szemben garázst és egy borospincét építettek. Ide nyílik Mónika zeneművész férjének asztalosműhelye is, aki fiatal kora óta készít bútorokat, mert legálább annyira jól bánik a fával, mint a dobverővel.

A ház árnyékában beszélgetés közben egy tenger hullámain érzi magát az ember, ahol a víz növényekkel körbevett tó csobogása a hajótestnek neki-nekiloccsanó vizet idézi. Mintha az egyszer itt, másszor ott feltűnő tigriscsíkos cicák a kertben a szárazföldön elterülő dzsungelben puha macskaléptekkel közlekedő, vadászó párducok lennének. Ők puha tappancsaikkal, apolt szőrükkel akár Mónika képeiről is lelépkedhettek volna, hogy jóllakva néhány aranyhallal, elvégezve feladatukat, a képbe újra visszatérjenek. A cicák a bejárat mellett egy kis farönkből épített házban laknak, a bambusz nád, a geológus édesapa gyűjtőszendélye jóvoltából szerzett és ajándékba kapott csigák pedig egzotikus hangulatot lopnak az alacsony téglafallal zárt budakeszi kertbe. A közvetlenül az utcafront határára épített ház a telek hosszúsága miatt kapta hajóformáját, mert ez tette lehetővé leginkább a belső kert barátságos zárt kialakítását a kis tóval. Ilyen környezetben beszélgetünk Mónikával boldog gyerekkoráról, amikor szüleivel nyolc éven át Kubában éltek, ahol krokodilt is házi kedvencként tartottak, gyönyörű természeti környezetben, mai magyarországi ésszel fel nem fogható közbiztonságban, és amolyan igazi szocialista szegénységben. A gyerekek számára igazi szabadság volt, hogy az iskolai lyukas órákon a tengerhez jártak fürödni. A Hemingway novellákból is jól ismert karibi világ hangulata és szabadsága az iskolai órák olyan élményt jelentettek számára, amelyből azóta is merít, az itt megtanult fotózás, színelmélet, agyagszobrászat magas szintre emelésével pedig munkái elnyerik a csak rá jellemző elegáns és sejtelmes, színekkel kiemelt hangulatot. Radócz Mónika visszatérő motívuma a gyakran felbukkanó nyúlánk nyakú hölgy kalapban, akár ő is lehetne. A kalap védi viselőjét a Naptól, a pillantásoktól, a keret körülölelő, vadszólóval befuttatott kerítésfal pedig mind az ő lelke és lényegének, a családját, gyermekeit védő és oda visszahúzó anya megjelenítési formái. S hogy festőként miért választotta éppen az olajtechnikát? Mert míg az akvarellnél a festék hamar szétfut a papíron, az olajnál élvezni az alkotás minden szakaszát, minden percét, mód nyílik arra, hogy játszani tudjunk a színekkel. Radócz Mónika világában nagy jelentősége van a színeknek. A szabadság kékjének, amely az ablakok, ajtók kereteiben, az asztalon lévő

vázában, vagy egyes képeinek háttérékét bukkan fel, a szenvedély és kirobbanó életkedv vörösének, a föld színű sárga és a barna árnyalatainak, egészen addig, amíg Katedrálisok című képén el nem jut a színek és érzések teljesen megtisztult és leegyszerűsített formájáig, az életkereteket magába foglaló feketéig és a fehérig. Talán az sem véletlen, hogy míg a természet szépségeit, a szabadságot ábrázoló képei a kubai tartózkodás hatására, a lélek legintimébb szférájáról, ember és Isten kapcsolattól szóló álomszerű, felhőkben „lebegő” templomokat ábrázoló képét indiai útján szerzett élményei alapján festette meg. A bejáratnál szemben, a nappaliban fogad a Flamboya című kép, éppen virágzás idején. A trópusi fa - amely tavasszal virágzik, amikor az egész korona vörös virágokba borul, mintha lángolna -, már sok festőt megihletett. A másik oldalon, a kandalló melletti szekrényke fölött kapott helyet a Színes tollak című, fantáziamadarakat ábrázoló kép, amelynek háttérében feltűnnek a jellegzetes Radócz - motívumok, a szalmakalap és a toll. A szalmakalap szalmája a természet, a föld, a kalap kerek ségével az anyaöl, a toll pedig a lélek, a repülés megjelenítője.

A lépcsőházban függ Álom című megkapó, Marc Chagall-ra emlékeztető képe, amely egy sötétbarna bikán lebegő hölgyet ábrázol kalapban, az égen Holddal. A gyerekszobában függ Boldog kalimpa, amely az édesanya gyermekkorának szabadságát idézi és állítja gyermekei elé, Holddal és a kalappal, a tengerrel és hintaszékkel, mint egymásnak tökéletesen megfelelő párhuzamok: a tengerparton álló hintaszékben ringó gyermek felajánlja, s feldobja kalapját a Holdnak, a természetnek és nőiségnek. S felnőtként van-e nagyobb szabadság, mint gyermekien odaadni magunkat a természetnek, beteljesíteni, amire teremtettünk, anyának lenni?

Mónika egyetlen dologra vágyik: hogy minél tovább megmaradjon a boldogság: családja körében festeni, akkor és azt, amikor és amit csak akar.

Galgóczy Zsuzsa

